

Українська Держава

План

- 1. Падіння УЦР і встановлення влади гетьмана П.Скоропадського**
- 2. Внутрішня і зовнішня політика П. Скоропадського**
- 3. Політичні партії і гетьманський режим в Україні**
- 4. Зовнішня політика гетьмана П. Скоропадського**

ДАТИ:

- **січень (лютий) 1918 р.** – Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу;
- **березень 1918 р.** – відновлення влади УЦР в умовах окупації
- **29 квітня 1918 р.** – Проголошення на Всеукраїнському хліборобському з'їзді гетьманом України П.Скоропадського

**1. Падіння УЦР
і встановлення влади
гетьмана П.
Скоропадського**

Причини

- **Конфлікт УЦР з німецько-австрійською окупаційною адміністрацією** через невиконання УЦР своїх зобов'язань.
- Втручання німецько-австрійської адміністрації у внутрішні справи України.
- **Утрата УЦР соціальної опори.**
- Прихильність лідерів УЦР до соціалістичних ідей.
- Конфлікт УЦР з консервативними колами України (промисловцями, поміщиками та ін.).
- **Нездатність УЦР ефективно налагодити систему державного управління.**
- Втома населення від нестабільності, **прагнення встановлення сильної влади.**

Домовленості між П.Скоропадським (Українською Народною Громадою) і німецько-австрійським командуванням в Україні

- Визнання Брестських угод.
- **Розпуск УЦР.** Відкладення скликання Установчих зборів до повного «заспокоєння краю».
- Погодження з німецьким командуванням кількості та умов використання українських збройних формувань.
- Визнання необхідності **відновлення цивільного судового апарату** та **обмеження компетенції військово-польових судів лише розглядом акцій, спрямованих проти австро-німецьких військ.**
- **Упорядкування адміністративного апарату** та розпуск усіх комітетів «революційного походження»
- Зобов'язання України щодо **забезпечення потреб військ** Центральних країн (Четвертного союзу).
- **Відродження вільної торговельної та іншої підприємницької діяльності.**
- **Відновлення власності на землю**, збереження до певної норми великих господарств для забезпечення експортної здатності хліборобства. Парцеляція* великих (вище від встановленої майбутнім законодавством норми) маєтків, **передача землі селянам за викуп у кредит.**

Установлення влади П. Скоропадського

Дата	Подія
Березень— квітень 1918 р.	Поширення руху заможних селян проти аграрної політики УЦР. З'їзди землевласників у Лубнах (25 березня 1918 р.) та Харкові (6—17 квітня 1918 р.).
Квітень 1918 р.	Створення в Києві Української Народної Громади , яка вступила в переговори з німецьким командуванням про зміну влади в Україні шляхом перевороту.
26 квітня 1918 р.	Санкціонування німецьким імператором Вільгельмом II зміни влади в Україні.
26—27 квітня 1918 р.	Роззброєння Синьожупанної дивізії.
28 квітня 1918 р.	Під час засідання УЦР німецькі солдати заарештували двох міністрів
<u>29 квітня 1918 р.</u>	Проведення хліборобського конгресу , який засудив аграрну політику УЦР і обрав П. Скоропадського гетьманом України . Тим часом віддані гетьману війська захопили всі урядові будинки в Києві та розігнали УЦР.

Скоропадський Павло Петрович (1873-1945)

- — український громадський, політичний діяч, військовик. Походив з козацько-старшинського роду Скоропадських. Офіцер армії Російської імперії. Учасник російсько-японської (1904—1905) та Першої світової воєн (1914—1918).
- Гетьман Української Держави (29 квітня — 14 грудня 1918). Один із лідерів та ідеологів монархічного гетьманського руху.

Навро Суванушвили

ГРАМОТА

КО ВСЕМУ УКРАИНСКОМУ НАРОДУ.

ГРАЖДАНЕ УКРАИНЫ!

Ваша воля, закон и традиция, которые составляют величайшее наследство украинского народа, должны служить основой жизни украинского государства и должны стать основой деятельности Украинского Движения. Мы должны быть свободными и независимыми украинцами и должны стремиться к тому, чтобы наша Украина была свободной и независимой Украиной.

Для того чтобы обеспечить и укрепить свободу Украины, мы должны объединиться и бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Украинское Движение должно быть свободным и независимым украинским движением. Мы должны быть свободными и независимыми украинцами.

Украинское Движение должно быть свободным и независимым украинским движением. Мы должны быть свободными и независимыми украинцами. Мы должны стремиться к тому, чтобы наша Украина была свободной и независимой Украиной.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Украинское Движение должно быть свободным и независимым украинским движением. Мы должны быть свободными и независимыми украинцами.

Украинское Движение должно быть свободным и независимым украинским движением. Мы должны быть свободными и независимыми украинцами.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Мы должны бороться за свободу Украины и за независимость Украины.

Государь мой Украины Павел Скоропадский.

Перша «Грамота П.Скоропадського до всього українського народу» (29 квітня 1918 р.)

- *«...тією грамотою я оголошую себе Гетьманом всієї України.*
- Управління Україною буде провадитися через посередництво призначеного мною Кабінету Міністрів і на остаточнім обґрунтовані нижче долучених до цього законів про тимчасовий державний устрій України.
- Центральна і Мала Рада, а також всі земельні комітети з нинішнього дня розпускаються. Всі Міністри і товариші звільняються. Всі інші урядовці, працюючі в державних Інституціях, зістаються на своїх посадах і повинні продовжувати виконання своїх обов'язків.
- В найближчий час буде виданий закон, установляючий новий порядок виборів до Українського Сойму.
- До цього я буду твердо стояти на сторожі порядку й законности в Українській Державі, буду домагатись негайного виконання всіх державних розпоряджень і буду підтримувати авторитет влади, не спиняючись ні перед якими самими крайніми мірами.
- Права приватної власности — як фундаменту культури і цивілізації, відбудовуються в повній мірі, і всі розпорядження бувшого Українського Уряду, а рівно тимчасового уряду російського, відміняються і касуються. Відбувається повна свобода по зробленню купчих по куплі-продажі землі.
- Поруч із цим будуть прийняті міри по відчуженню земель по дійсній їх вартости від великих власників, для наділення земельними участками малоземельних хліборобів. Рівночасно будуть твердо забезпечені права робітничого класу. Особлива увага буде звернена на поліпшення правового становища і умов праці залізничників, котрі при виключно тяжких умовах ні на один час не кидали своєї відповідальної праці.
- В області економічній і фінансовій відбувається повна свобода торгу й відчиняється широкий простір приватного підприємства й ініціативи. Передбачаю всю трудність стаючої переді мною праці і молю Бога дати мені силу, аби гідно виконати те, що я вважаю своїм обов'язком перед рідною Україною в сучасний виключний і критичний для неї час.
- Мені далекі і чужі які-б-то не було власні побудження, і головною своєю метою я ставлю користь і благо народу і всім дорогої нам України. В цій свідомости кличу всіх Вас, громадян і козаків України — без різниці національності й віросповідання — допомогти мені і моїм працівникам і співробітникам в нашому загальному велике відповідальному ділі».

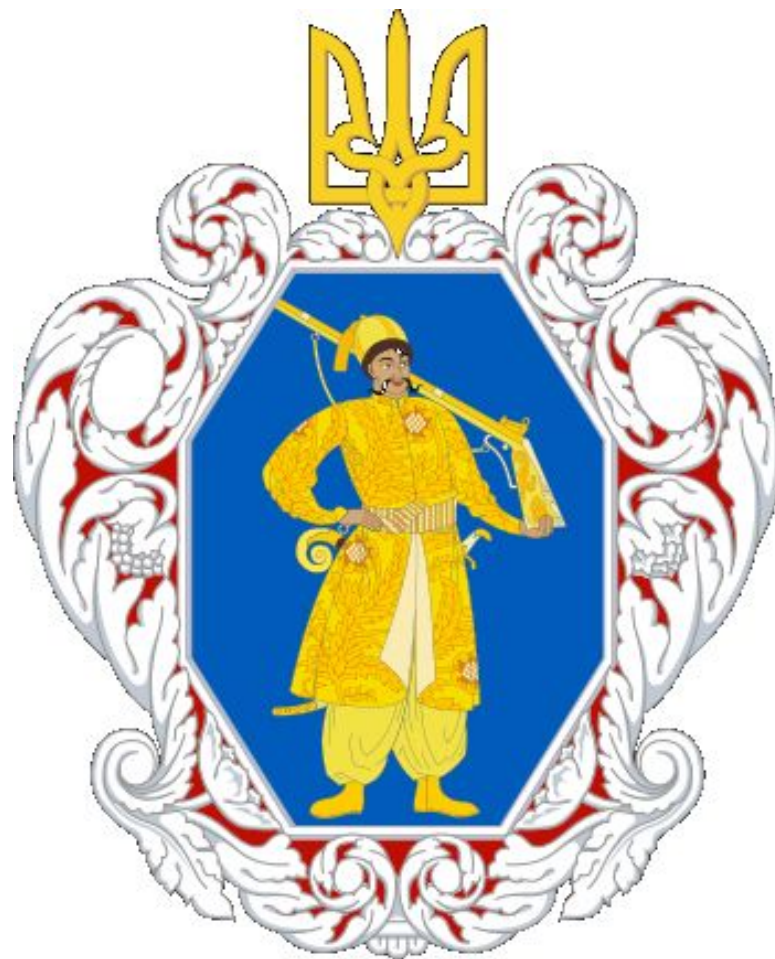
Закон про тимчасовий державний устрій України (29 квітня 1918 р.)

1. Декларувалося, що **влада гетьмана є тимчасовою до обрання і початку роботи Сейму.**
2. Закріплювалися **виняткові повноваження гетьмана:**
 - одноосібно затверджував склад Ради Міністрів та її Голову, а також інших урядовців;
 - був головнокомандуючим (Верховний воєвода) української армії і флоту;
 - визначав зовнішньополітичну лінію;
 - оголошував окремі райони на воєнному, облоговому або надзвичайному стані;
 - мав права помилування, засудження, пом'якшення міри покарання, звільнення від судової відповідальності;
 - усі накази або розпорядження гетьмана мали закріплюватися Головою уряду або відповідним міністром.
3. Проголошувалися права й обов'язки козаків і громадян, а саме:
 - захист батьківщини;
 - сплата податків, відбуття повинностей;
 - гарантованість прав і свобод законом;
 - проголошувались права на недоторканність особи, житла, свобода пересування і вільного місця проживання, непорушність права на приватну власність, свобода зборів, об'єднань, слова та інше в межах законів.
4. Визначалися права і повноваження **Ради Міністрів.**
5. Визначалися структура і компетенція судової влади.

Українська Держава

Українська Держава очолювана гетьманом Павлом Скоропадським, постала на місці **Української Народної Республіки** в результаті державного перевороту. Ліквідована в ході антигетьманського повстання, очолюваного Директорією Української Народної Республіки. В історіографії інколи називається **Гетьманатом**.

Символи Української Держави

УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВА. УТВОРЕННЯ ДИРЕКТОРІЇ та ВІДНОВЛЕННЯ УНР (травень – листопад 1918 р.)

Українська Держава гетьмана П. Скоропадського Межа просування німецьких і австро-угорських військ у травні 1918 р. Демаркаційна лінія, визначена на переговорах українсько-німецької та російської делегацій наприкінці травня 1918 р. Лінія державного кордону України, яку відстоювали українські делегати на переговорах із сусідніми державами влітку 1918 р. Межа українських територій, на які претендували сусідні держави Державні утворення, які мали увійти до складу Української Держави на засадах автономії Райони антигетьманського повстанського руху (травень – листопад 1918 р.); провінція висхідних зазіхань повстанців Вступ повстанських загонів до "нейтральної зони" у липні – серпні 1918 р.	Боротьба за відновлення УНР Утворення Директорії УНР (13–14 листопада 1918 р.) Початок антигетьманського повстання (16 листопада 1918 р.) і рух військ Директорії Місце укладення угоди між представниками Директорії та націоналістичної Великої солдатської ради про нейтралітет (17 листопада 1918 р.) Місце вирішальної перемоги військ Директорії над гетьманським військом (18 листопада 1918 р.) Облога Києва військами Директорії (20 листопада – 14 грудня 1918 р.) Проголошення вдрівлення УНР (19 грудня 1918 р.) Територія Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) відповідно до указу Української національної ради 19 жовтня 1918 р. Лівобережне повстання (1 листопада 1918 р.); встановлення української влади	Держави, утворені після розпаду Австро-Угорщини у листопаді 1918 р. Початок взаємної інтервенції проти України "Нейтральна зона", у якій формувалися українські радянські повстанські дивізії Створення Тимчасового робітничо-селянського уряду України (28 листопада 1918 р.) з метою відновлення радянської влади в Україні Початок вторгнення в Україну радянськими військами у листопаді 1918 р. Вторгнення польських військ у Холмщину і Східну Галичину (листопад 1918 р.) Окупація румунськими військами Буковини; воєнні дії проти Утворення (листопад 1918 р.) Діффулу Антанті (листопад – грудень 1918 р.)

Українська Держава влітку 1918 р.

БУХАРЕСТ

Ч О Р Н Е М О Р Е

Адміністративно-територіальний поділ Української Держави. Зелена пунктирна лінія — територіальні претензії.

2. Внутрішня політика гетьмана П. Скоропадського

Державний апарат

- Формування **Ради Міністрів** на основі **ділових якостей**.
- Голови Ради міністрів: **Г. Василенко** (квітень - травень 1918 р.), **Ф. Лизогуб** (травень - листопад 1918 р.), **С. Гербель** (листопад - грудень 1918 р.)
- **Українізація державного апарату.**
- Розбудова органів місцевої влади.
- **Відновлення земств.**

Василенко Микола Прокопович

Виконуючий
обов'язки
Отамана Ради
міністрів Української
держави
(30 квітня 1918 — 10
травня 1918)

Лизогуб Федір Андрійович

перший
Отаман Ради міністрів
Української держави
(10 травня 1918 — 14
листопада 1918)

Гербель Сергій Миколайович

Отаман Ради міністрів
Української держави
(14 листопада 1918 — 14
грудня 1918)

Система влади за гетьмана П. Скоропадського

Внутрішня політика

Промисловість

- **Скасування законодавства УЦР** щодо робітництва і промисловості.
- Відновлення **права приватної власності**.
- Підтримка промисловців, що постраждали в результаті більшовицької окупації.
- Збільшення робочого дня до **12 годин**.
- **Заборона страйків**.
- Налагодження **торговельних відносин з Німеччиною та Австро-Угорщиною**.

Сільське господарство

- **Відновлення приватної власності на землю.**
- Видання **«Тимчасового закону про заходи боротьби з розрухою в сільському господарстві».**
- **Відновлення поміщицького землеволодіння**; повернення селянами поміщикам земель, реманенту, відшкодування збитків. Поміщики отримали право використовувати примусову працю. Створення хлібного бюро для упорядкування збору продовольства для Німеччини.
- Опублікування **Проекту загальних основ земельної реформи** (липень 1918 р.), за якою максимум земельного наділу становитиме **25 гектарів на одну особу**, а поміщикам буде надано право продавати землю державному банкові.

Національно-культурна політика

- **Скасування національно-персональної автономії національних меншин.**
- **Українізація** загальноосвітніх шкіл. На осінь 1918 р. в Україні вже налічувалося близько **150 українських гімназій**.
- Прийняття закону про **обов'язкове вивчення української мови і літератури, а також історії та географії України в усіх середніх школах**.
- Реорганізація народного університету в Києві в **державний український університет**.
- Відкриття **українського університету в Кам'янці-Подільському**. У російськомовних університетах Києва, Харкова, Одеси відкривалися **українські кафедри**.
- Створення **національної Академії наук**, першим президентом якої став академік **В.Вернадський**.
- Було започатковано **Національну бібліотеку**, засновано **Національний архів України, Національну галерею мистецтв, Український історичний музей, Український національний театр** (керівник П. Саксаганський), «Молодий театр» (керівник Лесь Курбас).

3. Політичні партії і гетьманський режим в Україні

Партії, що підтримували гетьманський режим

Назва	Вимоги
Український хліборобський конгрес	Підтримував гетьманський режим, виступав за сильну владу, яка б навела лад у країні, за збереження приватної власності на землю.
Конституційні демократи (кадети)	Визнання гетьманського режиму як влади, яка контролювала частину території колишньої Російської імперії, із якої можна продовжити боротьбу проти більшовицького режиму «за єдину і неподільну Росію»
З'їзд промисловців, банкірів, поміщиків	Висловилися за збереження приватної власності на землю. Вимагали запобігти втручанню робітників у господарське життя. Створили свій представницький орган — Протофіс.

Опозиційні партії та організації

Назва	Вимоги
II Всеукраїнський селянський з'їзд	<ul style="list-style-type: none">• Невизнання гетьманського режиму.• Заклик до відновлення УНР і скликання Установчих зборів.• Проведення аграрної реформи: передачі землі селянам.
Всеукраїнський Робітничий з'їзд	<ul style="list-style-type: none">• Невизнання гетьманського режиму.• Заклик до відновлення УНР і скликання Установчих зборів.
Конгрес української соціал-демократичної робітничої партії	<ul style="list-style-type: none">• Невизнання гетьманського режиму.• Заклик до відновлення УНР як незалежної держави.
Український національно-державний союз	Засуджували гетьманський режим як неукраїнський.
Всеукраїнський земський союз	Засуджували гетьманський режим як антидемократичний. Вимагали відновлення демократичних свобод та місцевого самоврядування.
Українська партія есерів (ліве крило)	Закликали до збройної боротьби проти гетьманського режиму і німецьких окупантів.
Комуністична партія більшовиків (КП(б)У)	<ul style="list-style-type: none">• Невизнання гетьманського режиму.• Заклик до збройної боротьби.

Грамота гетьмана П.Скоропадського 14 листопада 1918 р.

- «На... **принципах федеративних повинна бути відновлена давня могутність і сила всеросійської держави.** В цій федерації Україні належить зайняти одне з перших місць, бо **від неї пішов порядок і законність в краю,** і в її межах **перший раз свobodно віджили всі принижені і пригноблені більшовицьким деспотизмом громадяни бувшої Росії...** На тих принципах, які — я вірю — поділяють усі союзники Росії, **Держави Згоди** (Антанта), а також яким не можуть не співчувати без винятку інші народи не тільки Європи, але й усього світу, повинна бути збудована майбутня політика нашої України. **Їй першій належить виступити в справі утворення всеросійської федерації,** якої кінцевою метою буде відновлення великої Росії. В досягненні цієї мети лежить як запорака добробуту всієї Росії, так і забезпечення економічно-культурного розвитку цілого українського народу на міцних підставах національно-державної самобутності».

Збройні сили

- Формування **державної варти** (поліції).
- **Відновлення козацтва** в Чернігівській, Полтавській і Харківській губерніях.
- Згода Німеччини у вересні 1918 р. на **формування 8 корпусів та інших частин української армії кількістю 300 тис. осіб.**
- Реально було створено: декілька офіцерських дружин, **Запорізька дивізія, Сірожупанна дивізія, Сердюцька дивізія, бригада січових стрільців тощо (загальна кількість 65 тис. осіб).**

Запорізька дивізія

Виникнення

- Ядро створене **у січні 1918 р.** Відділ мав тоді назву **Республіканський курінь**. Невдовзі його реорганізовано у 2-й Запорізький піший курінь та приєднано до Окремого Запорізького загону, командиром якого призначили генерала **К. Прісовського**.
- Після укладення Берестейського миру брав участь у наступі на Київ разом із Січовими Стрільцями та Гайдамацьким кошем Слобідської України.
- 2 березня 1918 року — 2-й Запорізький курінь на чолі з **Петром Болбочаном**, випереджаючи німецькі війська, **першим увійшов до Києва**.
- **12 березня** Запорізький загін реорганізований у Запорізьку дивізію під командуванням генерала **О. Натієва**.

**Перша козацько-
стрілецька (Сірожупанна)
дивізія**

Створення

- Утворена зусиллями Союзу Визволення України після укладення Берестейського миру з українських полонених російської армії в Австрії, головним чином в таборах у Фрайштадті (козаки) і Йозефштадті (Відень) (старшини).
- Формування і вишкіл сірожупанників відбувався **з березня 1918 р. у м. Володимирі-Волинському.**
- **20 серпня** (за іншими даними 28 серпня) 1918 р. дивізія була передана австрійським Головним командуванням **Українській Державі.**

Сердюцька дивізія

Створена **у липні 1918 р.** на зразок російських гвардійських полків Російської імперії.

Загальна характеристика

- Формувалася з добровольців (18 — 25 років) і призовників 1899 року народження, переважно з заможнішого селянства Лівобережжя.
- У жовтні 1918 нараховувала близько **5 000 бійців**, командир дивізії — **полковник Клименко**.
- Під час повстання проти гетьмана деякі частини Сердюцьких дивізій **перейшли на сторону Директорії**, з них частина увійшла пізніше до складу Осадного Корпусу Січових Стрільців.

Генерал-
хорунжий
Віктор
Іванович
Клименко,
командир
дивізії

Сердюки Лубенського кінно-козачого полку на параді в Києві, вересень 1918 р.

8 піхотних корпусів

- *1-й Волинський корпус*
- *2-й Подільський корпус*
- *3-й Херсонський корпус*
- *4-й Київський корпус*
- *5-й Чернігівський корпус*
- *6-й Полтавський корпус*
- *7-й Харківський корпус*
- *8-й Катеринославський корпус*
- *У складі 8 корпусів: 54 піхотних й 28 кавалерійських полків, 48 польових артилерійських полків, 33 важких артилерійських полків, 4 кінно-артилерійських полків*

Січові Стрільці в Українській Державі

2 частини:

- 1) створена з військовополонених та наддніпрянців на чолі з **Є. Коновальцем**
- 2) курінь УСС на чолі **В. Вишиваним**, що прийшов разом з австро-угорською армією

Перетворення на полк

- З 8-го квітня 1018, після проведеної мобілізації, курінь перетворився на **1-й полк Січових Стрільців**.
- Наприкінці квітня, перед гетьманьким переворотом полк нараховував 3 тис. стрільців, близько 1/4 формації становили наддніпрянці.

Розформування

- Після гетьманського перевороту на вимогу німецького командування **1 травня 1918 р. полк було роззброєно й розформовано.**
- Частина його вояків увійшли до різних підрозділів Запорізького корпусу, дві сотні (2-га та 12-а) було переформатовано на **комендантські охоронні підрозділи.**
- **Є.Коновалець** разом з кількома старшинами здійснював організаційні заходи щодо **створення нової стрілецької частини.**

Формування нового загону

- В кінці серпня 1918 р. **Є.Коновалець** отримав від П. Скоропадського дозвіл на формування **Окремого Загону Січових Стрільців з осідком у Білій Церкві**.
- На початку листопада Коновалець вів **переговори з гетьманом** про умови надання національно-демократичними силами підтримки гетьманському уряду та наголошував на **недопустимості укладення федеративного союзу з Росією**.
- Після підписання Скоропадським договору про федерацію СС підтримали Директорію УНР у повстанні проти влади гетьманського режиму.

Курінь УСС у складі окупаційних військ

- Навесні 1918 р. Вільгельма Габсбурга (Василя Вишиваного) призначено командиром австрійської «Групи архікнязя Вільгельма», до якої входив і курінь УСС.
- За Берестейським мирним договором ця група увійшла в Україну у складі німецьких та австро-угорських військ.
- 1 квітня 1918 р. Вільгельм Габсбург перейняв командування УСС біля Херсону.

Вільгельм Габсбург (Василь Вишиваний)

український військовий діяч, політик, дипломат, поет, австрійський архікнязь (ерцгерцог) династії Габсбургів, полковник Легіону Українських Січових Стрільців. **вважався одним з неофіційних претендентів на український трон в разі утворення монархічного ладу**

Позиція В.Вишиваного

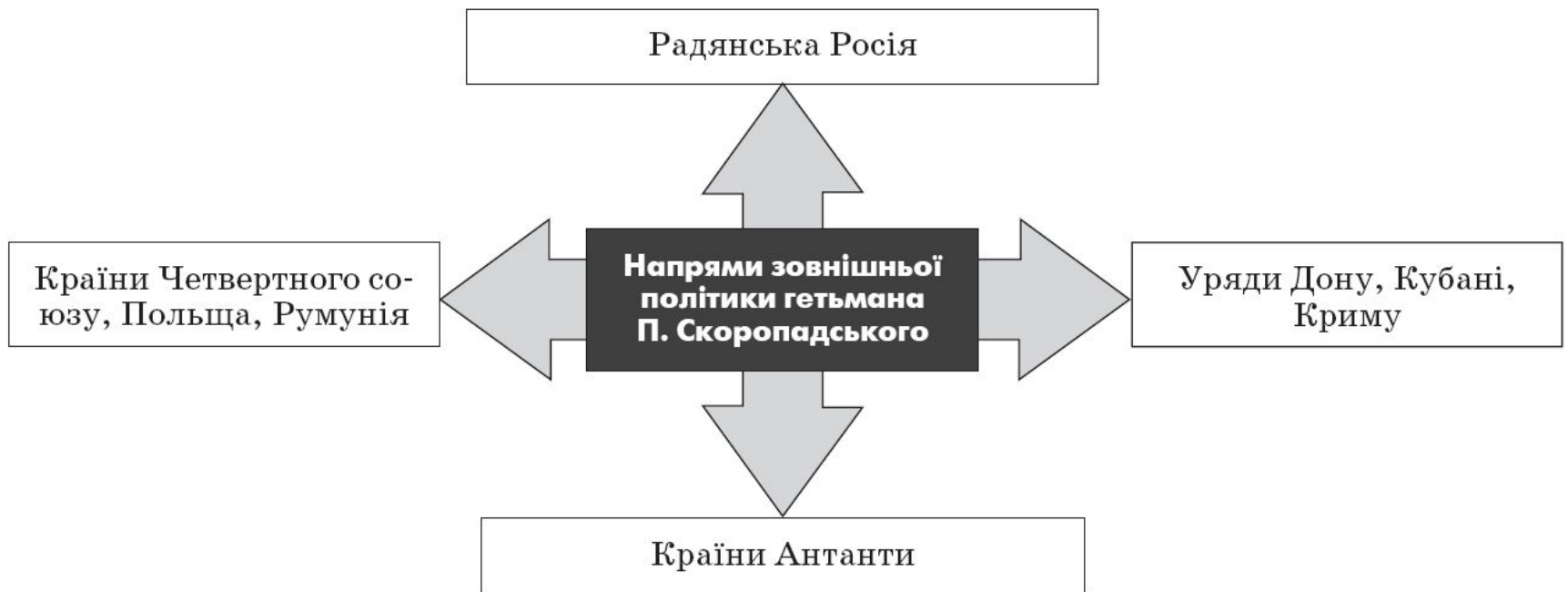
- Перебуваючи на півдні України, він не тільки оберігав легіон УСС від розформування, якого жадали деякі як в Україні, так і в Австрії, але проводив на чолі цього загону незалежну політику підтримки українських сил.
- Не бажав брати участь у реквізиціях збіжжя у мирного населення, відмовлявся придушувати народні повстання.

Конфлікт з Скоропадським

- Прихильність місцевого населення до В.Вишиваного зросла до такої міри, що це **викликало занепокоєння гетьмана П.Скоропадського** — ставленика Німеччини в Україні.
- П.Скоропадський відчував **конкуренцію з боку В. Вишиваного** і навіть мав агентурні дані, що навколо нього гуртується **опозиція владі гетьмана**.
- Від Скоропадського **до німців** було направлено декілька **скарг**, а ті в свою чергу вимагали від Відня більшого контролю над поведінкою члена імператорської сім'ї.
- **Підкорившись тиску Німеччини, австрійська влада** намагалася **обмежити** діяльність В.Вишиваного в Україні, а потім **відкликала** його до столиці, де він мусив давати пояснення в зв'язку з численними доносами.

4. Зовнішня політика гетьмана П. Скоропадського

Напрями зовнішньої політики гетьмана П. Скоропадського

Радянська Росія

- За умовами Брестського миру **радянська Росія зобов'язувалася визнати незалежність України та укласти з нею мирний договір.**
- Переговори почалися у травні 1918 р. Радянську делегацію очолював **Х.Раковський**. **Найскладнішим питанням переговорів було визнання кордонів.**
- **12 червня 1918 р.** було підписано **прелімінарний (попередній) договір** про припинення стану війни між Україною і Росією, відновлення залізничних, поштово-телеграфних комунікацій.
- На початку жовтня переговори перервалися. За домовленістю сторін чинними залишилися прелімінарні умови миру.
- **Одночасно радянська делегація мала контакти з антигетьманською опозицією, яка готувала повстання і зобов'язувалася визнати самостійність відновлюваної УНР.**

Німеччина та інші країни Четвертного союзу

- **Відносини з Німеччиною були пріоритетними.** Були встановлені **дипломатичні відносини з країнами Четвертного союзу**, основний зміст яких обертався навколо положень Брестського договору.
- Наявність німецької та австро-угорської окупаційної влади перетворювало владу П.Скоропадського **на маріонеткову.**
- Німці активно **втручалися** у внутрішнє життя і зовнішню політику Української Держави.
- Для розв'язання багатьох проблем (фінансова, торговельна, створення масової армії тощо) у вересні 1918 р. **П.Скоропадський зустрівся з кайзером Вільгельмом II.**

**Німецький
імператор
Вільгельм II та
гетьман Павло
Скоропадський**

**Берлін,
вересень 1918
р.**

Країни Антанти

- Були ускладнені у зв'язку з тісними відносинами з Німеччиною.
- Тільки **після поразки Німеччини** П.Скоропадський взяв курс на пошук порозуміння з країнами **Антанти**, проте **останні підтримували ідею «єдиної і неподільної Росії»**, заперечуючи незалежність України.
- Навіть видання гетьманом грамоти від **14 листопада 1918 р. про федеративний зв'язок** з майбутньою небільшовицькою Росією не змінило становище.

Польща

- Відносини з Польщею (Регентською радою) обертались **навколо державної приналежності Холмщини і Підляшшя.**
- Ці землі були окуповані німецькими і австро-угорськими військами, а **за умовами Брестського миру вони мали відійти до України.**
- Проте реально українська адміністрація змогла утвердитися **лише на тій частині земель, що були окуповані Німеччиною.**
- **В австрійській зоні окупації утвердилася польська адміністрація.**
- **Усі переговори про визначення кордону зайшли у глухий кут.** Поляки наполягали на кордоні по р. Буг.

Румунія

- Відносини з Румунією оберталися навколо **бессарабського питання**. Гетьманський уряд запровадив проти Румунії, яка захопила **Бессарабію**, **торговельні санкції**.
- Із виникненням потреби у встановленні дипломатичних відносин з країнами Антанти (на території Румунії були дипломатичні представництва Англії, Франції та ін.). П.Скоропадський дав згоду на **укладення тимчасового торговельного договору**.
- Розв'язання бессарабського питання було відкладено до завершення Першої світової війни.

Уряди Дону і Кубані

- **Всевелике Військо Донське.** 8 серпня 1918 р. було укладено договір, який проголошував **взаємне визнання суверенітету**, установлював спільні кордони та взаємовигідний товарообмін. Проголошувався намір сприяти створенню **єдиної федеративної держави України, Криму, Дону та Кубані зі столицею у Києві.**
- **Кубань.** Україна **надала допомогу зброєю Кубані в боротьбі з більшовизмом.** Обговорювалося питання входження Кубані до складу України на **правах автономії.** Але **проти цього заперечував уряд Денікіна**, що фактично встановив контроль над Кубанню.

Атаман ВВД Краснов П.Н.(сидит в центре) и Совет управляющих(Правительство) Всевеликого Войска Донского, Новочеркасск, Атаманский дворец, 1918 год.

Уряд Криму

- Утворений **у червні 1918 р.** уряд **генерала С.Сулькевича** відмовлявся вступати у відносини з українським урядом.
- П.Скоропадський запровадив економічну блокаду щодо Криму. Це примусило кримський уряд у жовтні 1918 р. підписати попередню угоду, згідно з якою **Крим мав увійти до складу України на правах автономії.**

Виникнення Добровольчої Армії

Створювалася в листопаді 1917
р.

Виникнення

- **26 жовтня 1917 р.** донський отаман-генерал **О. Каледін** у відповідь на телеграму з Петрограду з вимогою визнати владу Раднаркому **заявив про вірність Тимчасовому уряду**, розігнав ради в області Війська Донського і закликав членів Тимчасового уряду, а також «всіх вірних честі і присязі» **до себе на Дон**.
- **2 (15) листопада 1917 р.** в Новочеркаськ прибули генерали **М.Алексєєв**, **А.Денікін** і **О. Лукомський**. З початку грудня до них приєднався генерал **Л. Корнілов**. Їх підтримав
- Спочатку Добровольча армія комплектувалася виключно **добровольцями** (переважали офіцери, були також юнкери, студенти та ін.).

Формування

- **25 грудня 1917 (7 січня 1918)** організація отримала офіційне найменування «Добровольча армія».
- Її верховним керівником став генерал **Алексєєв**, головнокомандувачем — генерал **Корнілов**, начальником штабу — генерал **Лукомський**, начальником 1-ої дивізії — генерал **Денікін**, начальником штабу дивізії — генерал **Марков**.
- Політична мета - **передача влади Установчим зборам**.

**Алексєєв
Михайло
Васильович**

Корнілов Лавр Георгійови ч

Один з
керівників «білого»
руху в Росії

Денікін Антон Іванович

генерал-лейтенант, один
із лідерів Білого руху та
головнокомандувач
Добровольчої Армії та
Збройних сил Півдня
Росії (1918–1920)

Каледін Олексій Максимови ч

Один з
керівників Білого
руху в Росії у
1917—1918 роках,
керівник Донської
республіки у 1917—1
918 роках,
отаман Війська
Донського.

Генерального штабу генерал-лейтенант Сергій Леонідович Марков

Підтримка суспільства

- Для управління цивільними справами була створена Рада, до якої увійшли відомі російські громадські діячі, зокрема Струве, князь Г. Трубецькой та П. М. Мілюков.
- Фінансову допомогу армії надали московські промисловці. Кошти поступили також від ростовських і новочеркаських жителів. Відмовою відповів лише уряд Кубані.

Український внесок у створення Добровольчої Армії

- **Україна за П.Скоропадського була одним із осередків формування Добровольчої білої армії.**
- По всій Україні було відкрито **25 вербувальних бюро**, через які відправлено в армію близько **16 тисяч** добровольців, 30 % яких склали офіцери, і **близько 4 тисяч у Добровольчу армію.**
- Гетьман передав до армії: 1) **кадри 4-ї піхотної дивізії**, з яких планувалося ще навесні створити Окрему Кримську бригаду української армії; 2) до Південної армії були передані **кадри 19-й і 20-ї піхотних дивізій**, майже не використані у гетьманській армії (стали основою для 1-ї та 2-ї дивізій Південної армії).
- При безпосередній участі гетьмана були створені **Саратовська і Астраханська армії.**

Перший кубанський (крижаний) похід

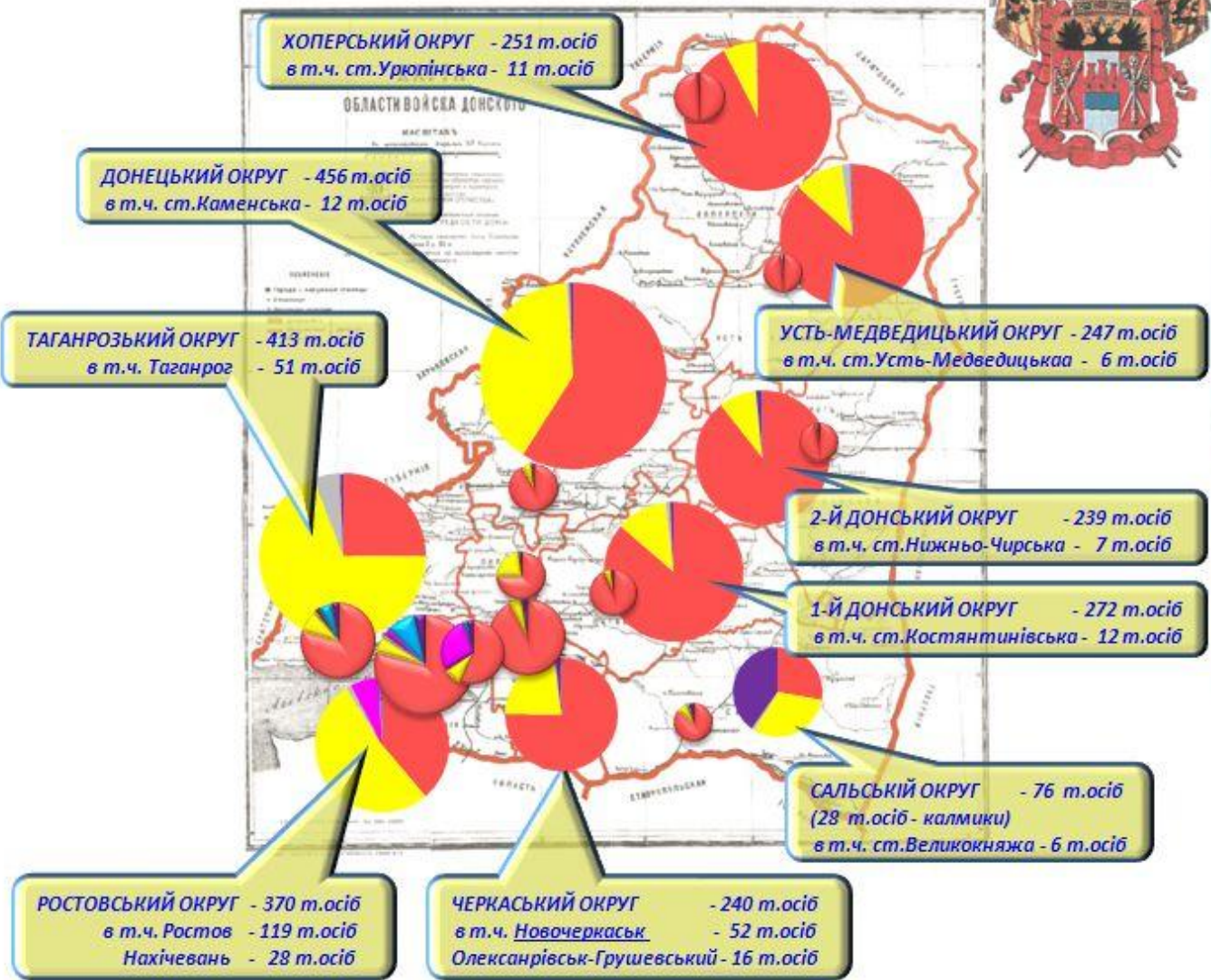
261

262

Перетворення на армію

- На початку січня 1918 р. Добровольча армія діяла на Дону спільно з загонами Донських козаків під командуванням отамана генерала Каледіна. Проте козаки не виявили бажання воювати за «білу справу», і 29 січня 1918 року отаман Каледін застрелився.
- Добрармія перемістилася до Ростова. 23 лютого 1918 року під натиском набагато переважаючих сил «Соціалістичної армії» під командуванням Р. Ф. Сиверса частини Добрармії залишили Ростов і рушили на Кубань.
- Так почався «Крижаний» похід. 27 березня 1918 р. до Добровольчої армії приєднався 3-тисячний загін кубанських козаків під командуванням генерала В.Покровського. Загальна чисельність армії зросла до 6 тисяч бійців.
- Проте не зважаючи на всі зусилля і жертви, узяти Катеринодар не вдалося. 13 квітня загинув генерал Корнілов і Денікін, його наступник, наказав повернутися на Дон, де на той час повсталі козаки повалили владу більшовиків.

**Донська Республіка
(Всеукраїнське Військо Донське)**

ОБЛАСТЬ ВІЙСЬКА ДОНСЬКОГО - 2 564 тис. осіб

Рельєфні діаграми - населення міст (всього 12), звичайні - сільське населення. Розмір діаграми - пропорційно кількості населення

Масштаб: 50 тис.осіб

Проголошення незалежності Донської республіки

- Визволення **Новочеркаська** козацькими загонами **10 травня 1918 р.** та ліквідація *Донської Радянської Республіки.*
- **18 травня 1918 р.** проголошена на Крузі Порятунку Дону на теренах Області Війська Донського. Столиця – **Новочеркаськ**. Форма правління – **парламентська республіка**, парламент – **Великий Донський Круг**. Устрій близький до федеративного.
- 15 вересня 1918 р. Республіку за постановою Великого Донського Круга було перейменовано на **Всевелике Військо Донське.**

Державний прапор та герб Донської республіки

триколор визначав три головні національності
Донської держави (синя стрічка — **козаки**,
жовта — **калмики**, червона — **українці**)

Краснов Петро Миколайович

отаман Всевеликого
Війська Донського

Стосунки з Українською Державою.

- **Всевелике Військо Донське** (ВВД) орієнтувалось на Німеччину, як і Українська Держава, що стало підґрунтям для союзницьких відносин.
- У 1918 р. Україна офіційно визнала ВВД суверенною державою і уклала з нею договір щодо кордонів.
- ВВД розмежовувалося на 10 округів, що тепер розташовані в Ростовській і Волгоградській областях Росії та на південному сході Луганської й Донецької областей.
- **За частину цих територій велись досить напружені переговори з Україною.**

Донська армія

- У травні – грудні 1918 р. Донська армія вела самостійну війну з більшовицькими військами.
- За угодою від 8 січня 1919 року Донська армія перейшла в оперативне підпорядкування головному ЗСПР Денікіну; внутрішні справи, призначення командного складу, чинопроизводству і ін. залишилися у веденні Донського уряду.

**Проголошення незалежності
Кубанської Народної
Республіки**

Кубанська Народна Республіка

- **16 лютого 1918 р.** під час наступу на Північний Кавказ більшовиків Законодавча Рада проголосила **самостійність і незалежність** Кубанської Народної Республіки.
- Через декілька днів по закінченні сесії нарада членів Ради ухвалила резолюцію про **прилучення Кубані на федеративних умовах до України.**

Федерація з Україною

- У другій половині лютого опісля закінчення сесії на нараді членів Ради була прийнята та ухвалена резолюція про прилучення Кубані на федеративних підставах до УНР.
- **22 лютого 1918 р.** Законодавча рада та Крайовий уряд разом із частинами козацького війська і білої Добровольчої армії **втекли на Дон від більшовиків.**
- **У травні 1918 р.** делегація Законодавчої ради поїхала до Києва для переговорів із **П.Скоропадським** про налагодження міждержавних стосунків.
- Було домовлено про **федеративне об'єднання двох українських держав.**

Радянські кубанські республіки

- 14 квітня — 30 травня: *Кубанська Радянська республіка*
- 30 травня — 6 липня: *Кубано-Чорноморська Радянська республіка*
- 7 липня — 2 серпня: *Північно-Кавказька Радянська Республіка*
- 2 вересня 1918 року Катеринодар зайняли сили Добровольчої армії.

**Добровольча Армія і
Кубанська Народна
Республіка**

- На Україну від Кубанської Ради з Кубані була надіслана делегація, яка отримала від української влади зброю. Боротьба проти більшовиків з'єднала Кубанську Раду з Добровольчою армією; хоча спочатку кубанці вагалися, чи укласти їм спілку. Проте 30 квітня у ставці Кубанської Ради на станиці Мечетинській між ними таки було укладено військовий союз. Добровольча армія негативно ставилася до німецьких військ, бо бачила в тому можливість об'єднання Північного Кавказу з Україною, і це стримувало Кубанську Раду у стосунках з німецькою армією. Керівник німецької армії фон Анрім сам запропонував Раді ввести свої війська на Кубань, але під тиском Денікіна Рада відмовляється від допомоги та висловлює свій протест з приводу німецького десанту на Тамані. Тоді німці арештовують кубанського генерала Борисовича, якого Рада відрядила на Тамань. Це була перша поступка Ради Денікіну, яка відіграла зловісну роль у майбутній історії.

ТЕСТУВАННЯ ТА ЗАПИТАННЯ

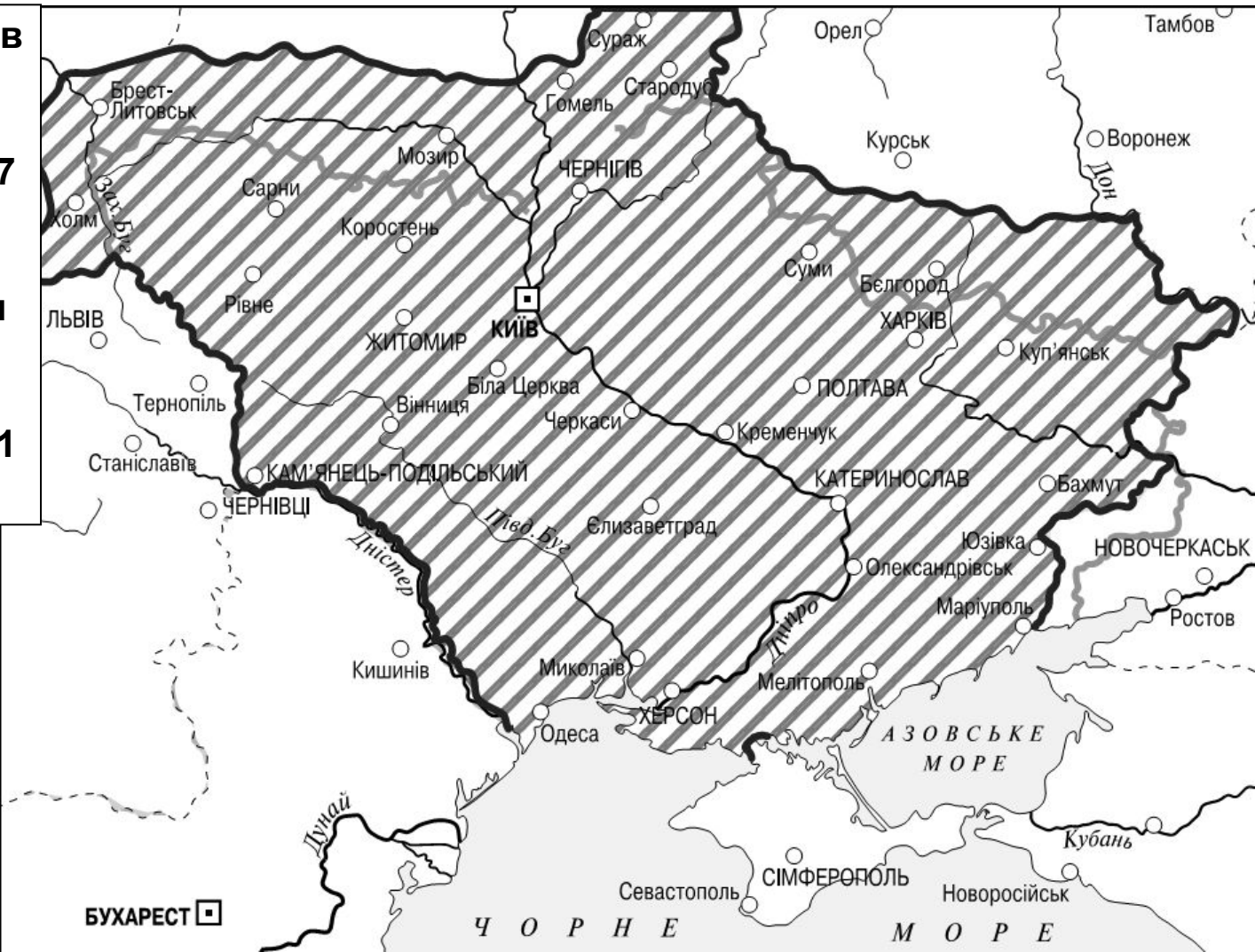
Територію якого державного утворення заштриховано на картосхемі?

А Автономної України в серпні 1917 р.

Б УНР у листопаді 1917 р.

В Українській Державі влітку 1918 р.

Г УСРР на початку 1921 р.

У яких твердженнях ідеться про Павла Скоропадського?

- 1 Схилявся до зближення з більшовицькою Росією після поразки Німеччини в Першій світовій війні
- 2 У квітні 1918 р. на Всеукраїнському хліборобському конгресі був проголошений гетьманом України
- 3 Скасував закони й розпорядження Центральної Ради та Генерального Секретаріату
- 4 Здійснював заходи, спрямовані на зросійщення української освіти, науки, культури
- 5 Організатор збройного виступу самостійників, які прагнули примусити Центральну Раду проголосити незалежність України